

Banana Split -peli

Tavoite

Esitellä banaanin tuotantoketju (mitä banaanille tapahtuu ennen kuin se on kuluttajalla) ja keskustella “kuka saa mitä” banaanin hinnasta.

Kuinka peliä pelataan

Jaa ryhmä viiteen eri ryhmään, joista kukin ryhmä edustaa yhtä ammattia banaanin tuotantoketjussa.

Kerro, että pelaatte peliä, joka seuraa banaanin matkaa Latinalaisen Amerikan plantaasilta sinun hedelmäkulhoosi.

Ensimmäinen kierros

1. Jaa roolikortit
  - Plantaasityöntekijä
  - Plantaasin omistaja
  - Kuljetusyriitys
  - Maahantuoja ja kypsyttyjä
  - Kauppa
(jokaisella on oltava rooli)
2. Jaa porukka ryhmiin siten, että kussakin ryhmässä on ainoastaan saman roolikortin omaavat. Anna heidän tutustua omaan rooliinsa ja miettiä, mitä se pitää sisällään.
3. Kerro, että jokainen banaani maksaa 30 senttiä
4. Pyydä heitä päättämään, kuinka paljon tuosta 30 sentistä heidän tulisi saada tekemästään työstä omassa roolissaan.
5. Pyydä heitä keskustelemaan muutaman minuutin ajan tästä ja valmistelevaan perusteluita, miksi he ansaitsevat valitsemansa summan.
6. Pyydä jokaista ryhmää esittelemään ja perustelemaan oman osuutensa.

Toinen kierros

Hyvin todennäköisesti ryhmien yhteenlaskettu rahasumma on suurempi kuin 30 senttiä. Ryhmien

täytyy siis jatkaa neuvotteluja.

1. Kustakin ryhmästä valitaan puhemies, joka neuvottelee hinnasta, kunnes päästään 30 senttiin.
2. Kun sopu on saavutettu, paljasta todellinen erittely siitä, kuka saa mitäkin. (kts. vastaukset taustapuolelta)

Ideoita keskusteluun

- Onko tilanne mielestäsi reilu?
- Miksi 30 senttiä jakautuu näin?
- Kenellä on valta ja miksi?
- Mitä voitaisiin tehdä tilanteen parantamiseksi?
- Mitä me kuluttajina ja banaanin ostajina voimme tehdä?
- Olisitko valmis maksamaan enemmän banaaniasi, jos tietäisit, että viljelijät ja työntekijät saisivat hinnan, jolla he pystyisivät täyttämään perustarpeensa?
- Oletko tietoinen vastaavanlaisista tilanteista? (esimerkiksi työntekijöiden tilanne eri maissa)

Avainajatuksia

- Olemme yhteydessä meitä ympäröivään maailmaan meidän syömiemme ruokien ja juomien kautta.
- Useat tuotteet kaupoissamme on valmistettu raaka-aineista, jotka tulevat Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan köyhistä maista.
- Monet työntekijät ja viljelijät eivät ansaitse tarpeeksi, jotta pystyisivät täyttämään perustarpeensa: ruoka, suoja, vaatteet, lääkkeet, koulutus. Tämä on epäreilua.
- Reilu kauppa on olemassa siksi, että me, kuluttajat, voimme vaikuttaa.

Vastaukset

Plantaasityöntekijä 0,01€
Plantaasin omistaja 0,05€
Kuljetusyritys 0,04€
Maahantuojaja ja kypsytystä 0,13€
Kauppa 0,07€

Reilu kauppa- takuuhinta

Banaani (ei luomu)
Ecuador
Ex-works -hinta
6,3USD / 18,14 kg laatikko
 $6,3 \text{ USD} / 18,14 = 0,35 \text{ USD} / \text{kg}$
 $0,35 \text{ USD} / 8 = 0,044 \text{ USD} / 1 \text{ banaani}$
(1 kg = n. 8 banaania)

+ 1 USD / 18,14 kg laatikko Reilun kaupan
lisää yhteisölle

1 USD = 0,9 €
takuuhinnat ja valuutta 27.10.2015

HUOM: Tämä laskukaava on suuntaa antava, ja tätä peliä varten yksinkertaistettu. Jokaisella banaaninviejämaalla on hieman erilainen erittely. Myös sillä on vaikutusta tuottojen jaossa, tulevatko banaanit pienviljelijöiltä vai suurilta plantaaseilta.

Usein kysytään Reilun kaupan banaanien hinnan erittelyä. Tämä peli pelataan ei sertifioituilla banaaneilla, eli niillä mitä vielä suurin osa maailman banaaniviljelijöistä viljelee.

Reilun kaupan banaanien viljelijän saama hinta vaihtelee maittain, koska Reilun kaupan takuuhinnan on laskettu kattavan kunkin maan kestävä tuotannon kustannukset.

Reilun kaupan viljelijäosuuskunta saa myös Reilun kaupan lisää, jonka käytöstä yhteisö päättää itse: se voidaan käyttää esimerkiksi tuotannon parantamiseen, koulutukseen, terveyskeskuksen tai koulun rakentamiseen tai ympäristöä parantaviin hankkeisiin. Tärkeää on, että yhteisö päättää demokraattisesti Reilun kaupan lisän käytöstä.

Lisätietoja:
www.reilukauppa.fi
reilukauppa@reilukauppa.fi
facebook.com/reilukauppa

Banana Split -roolikortit

Peliin kuuluu banaanintuotannon ketjun viisi roolia
(Tämä on hyvin yksinkertaistettu versio.)

0,3 €

Plantaasin työntekijä

12-14 tuntia päivässä fyysisesti raskasta työtä kuumissa olosuhteissa

Parhaiden banaanien **valitseminen**

Banaanien **pesu** - kätesi ovat vedessä koko päivän

Banaanien **leikkaus** - kannat raskaita banaaniterttuja selässäsi

Tuholaismyrkkujen ja torjunta-aineiden käyttö - voi aiheuttaa terveysriskejä (mm. syöpä ja muut sairaudet)

Hyönteismyrkkyjä ruiskutetaan myös lentokoneesta, jolloin ne voivat laskeutua kotisi ja tai lähikoulun päälle.

Huolet: Onko riittävästi rahaa ostaa ruokaa, maksaa lääkärin laskut tai lähettää lapset kouluun?

Toisten työntekijöiden kanssa kokoontuminen palkka-, työsuojelu- tai muista työpaikkaan liityvissä asioissa voi olla kiellettyä. Liittoon kuuluminen ei ehkä ole sallittua.

Plantaasin omistaja

Plantaasin ylläpitokulut: Kalliit torjunta-aineet, torjunta-aineiden ruiskutukseen tarkoitetun lentokoneen polttoaine, työkalut ja tarvikkeet

Lakimiesten kulut: Siltä varalta, että työntekijät haastavat sinut oikeuteen työtapaturmissa

Jäte: Säännökset useissa Euroopan maissa sekä ostajat vaativat "täydellisen hedelmän" - hyvä muoto, ei ruhjeita jne. Tämän saavuttaminen vaatii paljon osaamista. Jos banaanit eivät täytä näitä vaatimuksia, ne hylätään - jolloin menetät rahaa.

Riskitekijä: Kannat kustannukset, mikäli sato on huono, tai hurrikaani tai tuholaiset tuhoavat sadon.

Sijoitukset saneeraukseen: tarvitset rahaa uusimpien koneiden ja ideoiden maksamiseen, jotta plantaasisi pysyisi ajan tasalla ja sinä mukana bisneksessä.

Maan kulut: Mitä pidemmän aikaa kasvatat banaaneja maallasi, sitä heikomaksi käy viljelymaaperä, ja sinun täytyy maksaa enemmän kalliita lannoitetta, tai ostaa uutta maata.

Kuljetusyritys

Sinulle tulee maksettavaksi seuraavat kulut:

Laivat: Suuret rahtilaivat ovat hyvin kalliita ostaa ja ylläpitää

Polttoaine: Sinun täytyy ostaa polttoaine laivoihin - yksi lasti Latinalaisen Amerikan ja Euroopan välillä voi viettää merellä jopa viisi viikkoa

Vakuutukset: Mikäli lasti katoaa tai vahingoittuu, se voi olla sinun vikasi, ja voit joutua maksamaan siitä

Kylmälaitteet: Laivalla banaanit on pidettävä suurissa kylmiöissä, jotta ne eivät kypsy merimatkan aikana. Jos ne kypsyvät liian aikaisin, ne ovat pilalla siinä vaiheessa kun ne saadaan kauppoihin.

Satamamaksut: Sinun on maksettava satamamaksuja, jotta laivasi pääsevät satamaan merimatkan kummassakin päässä.

Maahantuoja ja kypsyttäjät

Kuljetus: Rekoilla Euroopan satamista suuriin kypsyttämöihin, ja sieltä kauppoihin

Sopimukset: Sinun tulee luvata plantaasin omistajalle, että sinä ostat tietyn määrän banaaneja joka viikko. Sinun täytyy luvata kauppoille, että toimitat tietyn määrän banaaneja joka viikko. Mitä tahansa tapahtuu, sinun on pidettävä lupauksesi, vaikka jokin menisi pieleen tuotantoketjussa

Lisenssimaksut: Sinun täytyy maksaa tuontilisenssimaksu, jotta voit tuoda banaanit Euroopan Unionin alueelle

Suuret toimitilat: Maahantuojat "tarvitsevat" suuret toimitorakennukset työhönsä..??

Kypsytyskaasu: Etyleenä käytetään banaanien kypsyttämiseen

Kauppa

Henkilökunta: Sinun on maksettava ihmisille, jotka työskentelevät kaupassasi

Juoksevat kustannukset: valaistus, kuljetus, henkilökunnan työasut, ostoskassit jne.

Kilpailu: Sinun täytyy keksiä uusia ideoita, ehkä rakentaa suurempi kauppa, ostaa uusia laitteita - kaikki siksi, että pärjät kilpailussa muita kauppia paremmin ja pysyt markkinoilla

Riski: Jos banaaneja käsitellään huolimattomasti, tai ne saadaan kaupan hyllylle ylikypsinä, asiakkaasi eivätkä ole tyytyväisiä - he voivat päättää lakata käymästä kaupassasi

Markkinointi: Sinun täytyy mainostaa, mitä myyt ja kuinka hyvä kauppaasi on, jotta ostajat tulevat tekemään ostoksensa sinun kaupassasi

Banana splitit

